

ПАМ'ЯТІ ВИДАТНОГО УКРАЇНСЬКОГО ВЧЕНОГО МИКОЛИ ПЕТРОВИЧА ЩЕРБАКА

...Вместе с Николаем Петровичем закончилась целая эпоха в геохронологическом насыщении такого далекого и неясного геологического прошлого Земли, как ранний докембрий. Николай Петрович был олицетворением этой эпохи не только в Украине, но и далеко за ее пределами, и таким он останется в нашей памяти.

*Из соболезнования доктора геол.-минерал. наук
В. В. Балаганского*

18 січня 2018 р. на 94-му році пішов з життя видатний український учений-геолог – Микола Петрович Щербак – заслужений діяч науки і техніки України, двічі лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, доктор геолого-мінералогічних наук, професор, академік НАН України, відомий у наукових колах не тільки нашої країни, але й усього світу як один з провідних геохронологів, дослідник докембрійських геологічних формацій.

Трудова діяльність Миколи Петровича почалася 1947 року на Донбасі в Микитівській геологорозвідувальній партії тресту “Артемгеологія”, а з 1948 р. – у Північно-східному геологічному управлінні Мінгео СРСР на посадах старшого геолога, а відтак керівника декількох геологічних партій, що працювали на золоторудних об’єктах Далекого Сходу. За ці вісім років фахівець-початківець набув безцінного геологічного досвіду, неабияк розвинув організаторські здібності. Зі вступом до аспірантури Інституту геологічних наук АН УРСР 1955 року М. П. Щербак торує свій шлях у науці під керівництвом академіка М. П. Семененка – ученого зі світовим ім’ям, який працював у галузі петрології, геохімії, геохронології і рудоносності докембрію. Успішно захищає кандидатську дисертацію і далі працює над темою “Геохронологічна шкала докембрію УРСР”; бере активну участь у роботі щорічних сесій Комісії з визначення абсолютного віку геологічних формацій, а на XXII сесії Міжнародного геологічного конгресу виголошує доповідь “Геохронологія докембрію західної частини Українського щита”. 1965 року Микола Петрович очолює відділ абсолютного віку і ядерних процесів, який 1969 року перетворюють на відділ геохімії ізотопів і радіогеохронології. На базі цього відділу розвивається одна з найбільших ізотопно-геохронологічних лабораторій Радянського Союзу, в якій уперше було розроблено і впроваджено метод визначення віку гірських порід за роговою оманкою, що дав змогу одержати найдостовірнішу геохронологічну інформацію щодо віку геологічних утворень. Також лабораторія впроваджує рубідій-стронцієвий і самарій-неодимовий методи та широко застосовує уран-торій-свинцевий метод по акцесорних мінералах.

Під керівництвом Миколи Петровича набувають плідного розвитку різноманітні наукові дослідження, зокрема за темами: “Розробка абсолютної геохронології геологічних формацій” і “Вивчення ювенільного і вадозного кисню методом ізотопного аналізу”. Одночасно вчений завершує роботу над докторською дисертацією “Петрологія і геохронологія докембрію західної частини Українського щита”, яку успішно захищає 1971 року. З цього часу почався стрімкий злет наукової й адміністративної кар’єри М. П. Щербака. Так 1973 року його призначено заступником директора з наукової роботи ІГФМ АН УРСР, 1976 року обрано членом-кореспондентом Академії наук УРСР за фахом “геологія” і академіком-секретарем Відділення геології, геохімії і геофізики АН УРСР, а 1979 року – академіком АН УРСР. 1977 року у віці 53 років М. П. Щербак очолює Інститут геохімії і фізики мінералів АН УРСР (з 1993 р. – Інститут геохімії, мінералогії і рудоутворення АН України) і впродовж 30 років феноменально поєднує копітку адміністративну й творчу наукову роботу: керує дослідженнями зі стратиграфії та геохронології докембрію Українського щита, виконує фундаментальні геохімічні та петрологічні розробки і активно впроваджує їх у геологічне виробництво в межах загальних комплексних програм. Він зосередив багатопрофільну наукову тематику інституту на розв’язанні двох головних проблем – еволюції ендегенних процесів у докембрії і перспективі рудоносності Українського щита й еколого-геохімічному районуванні та прогнозуванні екогеохімічного стану в Україні. Маючи глибокі знання в царині геохімії, мінералогії, петрології та стратиграфії, Микола Петрович створив потужну ізотопно-геохронологічну школу в Україні.

Фундаментальні дослідження академіка М. П. Щербака з геохронології докембрію, петрогенезу й мінералогії Українського щита відомі далеко за межами України. Найбільші здобутки в галузі ізотопної геохімії та геохронології Українського щита неможливо уявити без його імені.

Світла пам’ять про Миколу Петровича Щербака назавжди збережеться в серцях і думках його колег, учнів і всієї геологічної спільноти.

Геологічна спільнота України